

משל למה הדבר דומה? למגידיים של ימינו, המטיפים מוסר, והם בעצמם אינם קדושי עליין. בשנים קדמוניות לא היו בישראל "שרפות" כה גדולות, לכן, אז לא היה אומר דברי תוכחה ומוסר, רק הרב הדומה למלאך ה' צבאות והיה בעצמו "טלית שכולה תכלת", אבל היום שבכל בית יהודי יש "שרפה", מותר לכל אדם לומר מוסר...^{הערה 1}

ניר - מאדע

כשהייתי ילד, והורי שלחו אותי לדודי, לכפר ניר-מאדע, כי כאן למדו ב"תלמוד תורה" גם בימות "בין הזמנים", כיהן בישוב זה כרב הגה"צ ר' יוסף ראָטענבערג ז"ל. הוא התנהג כאדמו"ר, כי היה בן גדולים ונכד לצדיק מזובטוב זצ"ל. היה פועל ישועות ונהרו אליו חסידים ממרחקים. דבר זה הרגיו מאד את ראש-הקהלה ר' משה קראוס, שהיה אשכנזי "מגולח" ואדם מודרני.

זכור אזכור, כי ההתנגשות בין הרב לבין ראש-הקהלה הגיעה לשיאה בערב יום הקדוש. ר' משה קרוס, שהיה עשיר וקרוב לשלטון המקומי, הציב חיילים (ז'אנדארמים) הונגארים על יד פתח בית-הכנסת, בכדי שיתנו להכנס לרב בלבד, אולם לא לחסידים שיתלוו אליו, כדי לשמוע את הדרשה שלפני "כל נדרי". כאשר הגיע הרב וראה את חילול השם הזה, נכנס לבית הכנסת, עלה על הדוכן שלפני ארון הקודש, כשהוא לבוש בטלית ובקיטל והכריז, כי דבר מעין זה לא נעשה ולא נשמע בישראל, ולכן הוא גוזר שכל המתפללים יעזבו את בית הכנסת. והוא סיים את דבריו: "ומי שיתפלל כאן בלילה זה, לא יוציא שנתו ר"ל! אנשים, נשים וטף (וגם אני ביניהם), החלו מיד לעזוב את בית הכנסת, עד שלא נשאר "מנין" ליכל נדרי". בנתיים התנפלו המתפללים על ראש הקהלה ורצו להרגו נפש. הוא ברח דרך החלק ונמלט על נפשו לכפר הסמוך שנקרא פוסטא-דובוש.

אולם, ר' משה קראוס לא נח ממחלוקתו והמריבה בכפר זה נמשכה במשך שנים, ונשלחו כתבי-פלסתר לכל המדינה. היה גם דין תורה בניר-מאדע בין היריבים. בסופו של דבר עקר הגה"צ ר' יוסף ראָטענבערג מכפר זה ונתקבל כרב בישוב קאָסאָני סמוך לעיר בערעגסאָס. במקומו בא לניר-מאדע רב בשם ר' שמואל בראַך, בעמח"ס "דרך ימה". אבל המחלוקות בניר - מאדע לא שככו. שוב הגיעו לכל המדינה "פאמפלעטים" שהשמיצו את הרב. ר' משה קראוס המשיך גם "לרדת לחייו" של הרב החדש. בסופו של דבר התרחש כאן חילול שם גדול שזעזע את כל קהלות הונגאריא, כאשר אחד ממתנגדיו של ר' משה קראוס, ידה בו באקדח במקוה ופגע ברגלו, שוב הושיבו בית דין על מדוכה זו אולם רק כעבור שנים רבות פסקה המחלוקת בניר - מאדע.

לאחר פטירתו של הרב ר' שמואל בראַך ז"ל, מלא את מקומו ברבנות הרדה"ג ר' יעקב יוסף יונגרייז, בן הרדה"ג ר' יצחק יונגרייז מקאָשו ז"ל.